

รายงานผลการวิจัยสาขาสังคมศาสตร์

ข้อมูลหมู่บ้านคลองสะท้อน ตำบลวังหมี่ อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

Khlong Sathon Village Profile, Tambon Wang Mee,
Amphoe Wang Nam Khiew, Nakhon Ratchasima Province

คณะผู้วิจัย

ดร. ศรีเพ็ญ

ดุรงค์เดช

หัวหน้าโครงการ

ดร. ไสวตรี

ณ กลาง

นักวิจัย

ดร. อรพิน

สธิรมน

นักวิจัย

ดร. สุทธิศักดิ์

สินธุนาวา

นักวิจัย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีนาคม พ.ศ. 2545

© SOCIAL-SLUSE

บทคัดย่อ

การวิจัยสาขาสังคมศาสตร์เรื่องข้อมูลหมู่บ้านคลองสะท้อน ตำบลวังหมี่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาของสาขาวิชาภูมิศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จิตวิทยา และรัฐศาสตร์ ร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชุมชน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบัน เพื่อสร้างข้อมูลพื้นฐานทางสังคมสำหรับประกอบการศึกษาวิจัยของโครงการใหญ่ คือ การวิจัยสภาพการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจสังคมในเขตป่าเขาภูหลวง-วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (JIRP#2)

วิธีการศึกษาประกอบด้วย การเก็บข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยมีการใช้ข้อมูลประเภท เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่ใช่เชิงพื้นที่ (Non-spatial data) ร่วมกับข้อมูลกายภาพที่เป็นเชิงพื้นที่ (Spatial data) ในการศึกษาวิเคราะห์มีการสำรวจข้อมูลโดยทางสังคมศาสตร์และภูมิศาสตร์ ร่วมกัน มีการสำรวจโดย RRA ด้วยการใช้ข้อมูลรูปถ่ายทางอากาศและแผนที่ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ร่วมกับเทคโนโลยี GPS ในการสำรวจหาแนวขอบเขตหมู่บ้านและ จัดทำแผนที่ชุมชน การใช้ DGPS คือ เพื่อหาความแม่นยำถูกต้องของพื้นที่ มีการใช้แบบสอบถามในการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ซอฟต์แวร์สถิติ คือ SPSS ในการทำ Cross-tabulation analysis นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และทำแบบจำลองภูมิประเทศของตำบลวังหมี่ เพื่อประกอบการศึกษา พร้อมทั้งการต่อเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อมูล Spatial และ Non-spatial เข้าด้วยกัน เพื่อการเพิ่มเติมฐานข้อมูลของหมู่บ้านในอนาคต เพื่อการศึกษาระยะเพิ่มเติมต่อไป

หลังการศึกษาระยะนี้ได้นำผลของการวิเคราะห์เสนอต่อชุมชนบ้านคลองสะท้อน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แผนที่ชุมชน และแบบจำลองภูมิประเทศ การนำเสนอต่อชุมชนถือเป็นวิธีการศึกษาที่สำคัญวิธีหนึ่งของโครงการวิจัยนี้ เพราะเป็นช่องทางหนึ่งที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยด้วย

ผลการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ของโครงการวิจัยนี้ พบว่า ปัญหาของหมู่บ้านคลองสะท้อนที่สำคัญ คือ ความไม่เข้มแข็งขององค์กรประชาชน การขาดเอกภาพโดยรวม ปัญหาการพัฒนาของภาครัฐที่มุ่งเน้นการหาเสียงมากกว่าการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาทั้งหลายนี้ได้นำไปสู่ภาพ (scenario) ของการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนของหมู่บ้านคลองสะท้อน

Abstract

The social research of "Khlung Sathon Village Profile, Tambon Wang Mee, Amphoe Wang Nam Khiew, Nakhon Ratchasima Province" was a part of the main SLUSE research project namely Existing Landuse and Socio-economics in Khao Phu Luang-Wang Nam Khieo Forest Area. The sub-research was studied by a group of social researchers from the Faculty of Social Sciences. The project researchers were from multidisciplinary fields of studies including Geography, Sociology and Anthropology, Psychology and Political Science. It aimed to study settlement patterns of the village from its first settlement to present. This would provide a better understanding of community way of life and to create a village database for further study.

Research methodologies comprised of data collection from primary and secondary sources. Socio-economic, non-spatial and spatial data were integratedly explored. The Rapid Rural Appraisal (RRA) technique using aerial photos, topographic maps and a GPS was applied during the field survey to gain a quick understanding of the study area. They were also utilized in the ground survey to demarcate village boundary so as to produce the community map using the technology of GIS. The manual DGPS was also applied to verify the accuracy of collected XY coordinates. A questionnaire, an in-depth interview and a community meeting were techniques used for socio-economic data collection and verification. Data were analyzed by a statistic software called SPSS for windows using cross-tabulation and percentages. A topographic model of Tambon Wang Mee was built as a tool to illustrate the relationship of spatial and non-spatial data. The model was then verified by groups of villagers and stakeholders during data collection period and the community meeting. Findings from the study were presented to stakeholders for comments and discussion. Involving local beneficiaries in data collection, verification and comments was the significant participatory method used in the study.

The study found several major social problems of the community. These included a lack of community unity, a shortage of local organizations' empowerment, an ineffective development policies and plans of the government that mainly focused on political benefits than local people's needs, and environmental degradation. All these problems were interwoven and have resulted in unsustainable development of the Khlung Sathon Village.